

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

3. In Soc. admittitur, in Lusit. ad studia proficiscitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

amor, & verbis Deo ac rationibus æternis filij mollitus pater, non sustinuit obstare illius proposito, Romam repetere festinanti: quatri duo igitur domi acto, breui prorsus ad videndum patrem nedum ab eius leuandum dolorem spatio, media hieme Romam iter relegit, vna comite patientia, vno diuinæ prouidentia commeatu, ruptoque magis omni propinquitatis vinculo quam soluto, nisi enim vt suos ad Deum prouheret alius, eorum nunquam meminerat, & iam è fratribus aliqui, singulariter soror, magnis arduisque itineribus ad excelsum virtutem nitentur. Itaque ad illos scribebat ardentis de diuinis & interioribus animi literas, quæ dum viueret asseruata, post mortem sunt venerationi, adeo vt, eius ex fratre filius scriptori commodatas ad excerptenda quæ vitæ illius adderet, repetierit ex eo non multo post, scribens videri sibi grandi bono carere, & noctes duas infomnem duxisse, quod orbatum se carissimo pignore sentiret.

2

Horrendo viso
ex fratre ne-
potem liberat.

Huius erat nomen Ioannes Dominicus Criminalis, & peculiaris valde causa venerationis in Sanctum patrum, cuius præsidium singulare, discrimen ingens illum docuerat, vt iuratus ipsemet affirmavit. Egrotabat anno 1595. & iacentis vitam abiecerant medici, cum nocte quadam dum vigilat, flammam circa lectum videt horrendam erumpere, quæ momento cubiculum implet, media ex flamma dæmonem qui post circuitus aliquot in eum insiliens & minax vngulis, raptaturus ad inferos lacerum videbatur. Tam immani horrore extra se positum, nec Dei aut sancti vilius memorem, moxque vt putabat in ignem deturbandum, non deseruit Antonius, trementi ad latus alterum spectandum se dedit, serenus, & hilaris, brachioque arreptum timere vetuit, nam se illi adesse defensionem: post hæc amotum ab eo dæmonem in fugam vertit, premensque fugientem cubiculo exit, euauit etiam subito ille ignis, liberque iam ex his angustiis ægrotus, breui quidem planè confanuit: sed quod intererat maxime, quodque viso illo salubri monebatur, melior animo factus est. Porro Sanctam proba rectaque suadendi libertatem, ne paterna quidem reuerentia in Antonio minuit. Vlyssipone in Indiam profecturus hortatus est patrem fortibus literis ad confessionem vitæ totius antea, ad exuendum affectum addictiorem cogenda pecuniæ, quam virum deceret, animæ suæ sollicitum: subdebat vero. *Per Christum te obsecro id agamus vt videre nuntio in beata illa ad quam conditi sumus patria possimus, in hac opinor nunquam in posterum visuri: saluti dum licet quærenda incumbamus, nec enim postmodum dicere iuuerit, nunquam sic fore credidissim.* Erit cum frustra cupiemus, quod præstare nunc vltro, & facile valeamus. Si quid usquam boni; si quid mihi iucundi gratificatus es, per Christum te oro, thesaurum illum ambias Iesum Christum, veros omnes thesauros se vno claudentem; nec te filiorum, aut filiarum mordax cura ab eo retardet; fortassis enim futurus es nobis omnibus superstes tamesi optarem nos omnes iam esse mortuos, crucifixos inquam, & sæculo mortuos.

3

In Soc. admittitur, in Lusit. ad studia proficiscitur.

Romam mensè Aprili ex patria ad S. Ignatium reuersus, in Societatem adsci

adsciscitur anno 1542. annos natus duos & viginti, & subdiaconus, paucis ab hinc diebus probare suum tyrocinium incipit, duro mensium quinque itinere, sed tam lecto comitum numero, vt multo plus ex iis duceret intimæ voluptatis, quam molestiarum ex viâ incommodis; tùm quod charitatis quàm naturæ maior suauiorque communitio, laborem leuabat; tùm quod iis omni adesse officio delectabatur mirificè, & nauare se Christo ea obsequia reputabat, quæ Christi seruis impenderet. In iis erat Petrus Ribadeneira admodum adolescens, qui Româ cum socio studiorum causa tendebat Parisios, Conimbricam Antonius cum aliis quatuor; pedites omnes, vilissimo habitu, & corrogata in diem stipe. Noctem in publicis pauperum domibus, si bona fors daret; vel inter deserta mapalium rudera, vel si eos intercepisset nox sub dio, vt minori auræ iniuria poterant exigebant. Erat enim par iuuenum virtus atque alacritas non propriis modo ferendis incommodis, sed etiam alienis, quibus suorum inmemores & afficiebantur grauius, & accuratius succurrebant. Ab se tamen quiddam in Antonio singulare Roma vsque Auenionem, obseruatum Ribadeneira tradit, *Mirabar, inquit ille, persæpe, eius firuorem charitatis, vt mirum non sit, iis iniis finem datum à Deo non dissentaneum (mortem scilicet quam narrauerat beatam) sociorum sarcinulas sibi imponere; quoties fluuius transmittendus, vada ambigua tentare, & frangere; debiles etiam humeris sublatis transuehere, hilaritatem omnibus viuacem, vegeto suo latoque ardore accendere, suam denique singulis operam paterno affectu, famulari obseruantia exhibere.* Conimbricæ, studiis selqui annum dedit, quo tempore sacerdotio inauguratus est Ianuarij sexto anni 1544. ac bimestri post Vlyssiponem missus, vela ibat facturus in Indiam, nisi anno illo, qua causa nescitur, aut defuisset nostris eundi copia, aut ventis aduersis reiecti essent in Europam. Hæsit ergo ad annum sequentem in Lusitania, ex qua Martij vndetrigesimo classem conscendit Ioannis Castrij qui Martino Alphonso de Sosa in Præfectura Indiæ succedebat. Soluere vnâ Vlyssipone Nicolaus Lancillotus, & Ioannes Beira, & paulo plus trimestri spatio applicuere Mozambicum secunda omnino nauigatione: inde post quietem dierum viginti, quam ministerio ægrotorum in nosocomio contulit Criminalis, resumpto mari Goam prospere appulere, Septembris 1. anno 1545. vbi S. Fidei seminarium quò tunc nostri se recipiebant, eorum laboribus sex menses profecit. Illinc aduentu Antonij Malacæ cognito, illum Xauerius in nouam Piscariæ Christianitatem Mansillæ socium transmisit, vbi paulo plus fere triennio strenue posuit. His particulatim emendandum fuit quod varie à multis erratum, quibus Antonij literæ ad distinctionem temporum defuerunt. Nunc in mortis ipsius, & causa & modo, illius gloriam; post, nostri etiam documentum, in eius vita & meritis spectemus.

Habent confinia Piscariæ ad septemtriones, Cilai vada, quæ ad Manararam insulam excurrunt, & scopulorum catena, ac syrtium fauces illas maris præcludunt. His è regione peninsulam ora Piscaria proiicit, vado

4

Causa, & modus martyrij.

H h solùm